

Amisze

Autor tekstu: **Krzysztof Dziubała**

Historia

W czasie Reformacji rozwinął się jej radykalny odłam; niektórzy głosili, że wierzący powinien się odseparować od wszelkich świeckich zajęć. Ruchy religijne tego typu nazywano „wolnymi kościołami”, dla kontrastu z kościołami państwowymi. Mennonici byli jedną z takich grup (nazwa od imienia lidera holenderskich anabaptystów — Menno Simmons'a, 1496-1561). Amisze są odłamek szwajcarskich Mennonitów z okresu drugiej połowy wieku XVII. Ich założycielem był Jakub Amman, który oparł swoje wierzenia na pismach i praktykach Simmons'a i na Mennonickim Wyznaniu Wiary z 1632 roku. Rozłam nastąpił głównie w wyniku praktyki mycia stóp przed obrzędami oraz na tle sporów o separację społeczną wiernych. Ta ostatnia praktyka jest oparta na dyscyplinie między współwyznawcami (por. Mat 18:15-17; I Kor. 5:11 i Rzym. 16:17). Członka nie podporządkowującego się należy unikać; społeczność wierzących zrywa z nim wszelkie kontakty. Amman podkreślił silnie te przekonania. Amisze i Mennonici zachowali podobne wierzenia i różnią się w niektórych praktykach. Część Amiszów wyemigrowała do USA, migracje zaczęły się od początku XVIII wieku. Z powodu „świętego eksperymentu” Williama Penna (tolerancji religijnej), wielu Amiszów osiedliło się w Lancaster County, PA w latach 20-tych XVIII w. Inne grupy osiedliły się lub przeniosły do Nowego Jorku, Illinois, Indiany, Iowa, Missouri, Ohio itd. Amisze próbują zachować styl życia późnego XVII wieku i tradycyjnej wiejskiej kultury europejskiej. Odrzucają większość osiągnięć nowoczesnej cywilizacji. W latach 60-tych XIX w. odbyło się szereg spotkań w Wayne County, OH, które podjęły problem 'nacisków nowoczesności'. Częściowo z powodu konferencji Amisze podzielili się na grupy, w tym na tradycjonalistyczny 'Stary Zakon Amiszów' i inne bardziej liberalne. Główny Kościół Amiszów czyli 'Stary Zakon Amiszów' nie prowadzi statystyk dotyczących liczby wiernych. Inne grupy są relatywnie małe. Można szacować, że totalna liczba Amiszów wynosi około 100 tysięcy w 22 stanach, w tym 45 tysięcy w Ohio. Prawie wszyscy członkowie Kościoła mają rodziców, którzy też byli Amiszami. Nowo-nawróceni stanowią mniej niż 10 procent liczby wiernych.

Wierzenia

Amiszowie są bardzo konserwatywną chrześcijańską grupą. Wiele z ich wierzeń pokrywa się z przekonaniem fundamentalnych chrześcijan i innych kościołów ewangelicznych, włącznie z chrztem dorosłych, dosłowną interpretacją Biblii etc. Wśród różnic wyliczymy:

- separacja od reszty świata.
- unikanie służby wojskowej i wojny
- Każdy dystrykt jest autonomiczny; nie ma centralnej organizacji — scentralizowanego Kościoła Amiszów.

Tradycyjnie Amiszowie nie kładli nacisku na ewangelizację stanowiąc zamknięte społeczności. Jednakże w ostatnich latach niektóre ich grupy stały się aktywne w nawracaniu nowych na swą wiarę.

- 'the Ordnung' jest ustną tradycją, która reguluje styl życia Amiszów. Specyficzne szczegóły tego 'Porządku' różnie są w różnych dystryktach.

Praktyki

Poniżej znajdują się praktyki 'Starego Zakonu Amiszów'. Inne, bardziej liberalne grupy adaptowały nieco nowocześniejsze elementy życia. Członkowie zwykle porozumiewają się w języku zwanym 'Pennsylvania Dutch' czyli dialektem języka niemieckiego. Uroczysty język niemiecki jest używany podczas nabożeństw. W szkołach uczą się języka angielskiego. Szkoły są jednopokojowymi budynkami prowadzonymi przez Amiszów. Formalna edukacja powyżej 8 klas jest odradzana (dzięki czemu wiara ma się całkiem dobrze)

Racjonalista.pl Strona 1 z 4

— młodzież otrzymuje dalsze wskazówki co do życia w swoich domach. Członkowie nie posiadają i nie używają samochodów. Nie używają też elektryczności, nie posiadają radioodbiorników, ani telewizji. Małżeństwa z osobą spoza Kościoła nie są możliwe. Pary, które decydują się wejść w związek małżeński są „publikowane” pod koniec października. Małżeństwa są zawierane na przełomie listopada-grudnia w jednym z domów. Celebryją tradycyjne chrześcijańskie święta. Dzień Postu mają 11 października. Jeżeli chodzi o długość bród, to mężczyźni przestrzegają praw z Biblii żydowskiej. Nie mają natomiast wąsów z powodu długiego kojarzenia wąsów z armią, której są przeciwni. Mężczyźni zwykle noszą proste, ciemne ubrania. Kobiety — proste, kolorowe suknie, z długimi rękawami, damską czapką i fartuszek. Po śmierci kobieta jest zwykle ubierana w suknię ślubną, która jest często niebieska lub różowa. Nabożeństwa religijne są odbywane w domach członków w niedzielę. Co tydzień odbywają się w innym domu.

Pogrzeby są odprawiane w domach, bez mowy pogrzebowej, kwiatów czy innych elementów pogrzebów chrześcijańskich. Trumna jest prosta, bez żadnych ozdób. Potem stawia się prosty pomnik nagrobny.

Nie podejmują ubezpieczenia społecznego, zasiłku dla bezrobotnych, bądź też innej formy opieki społecznej. Społeczności organizują specjalne fundusze, żeby pomóc tym, którzy muszą pokryć koszty leczenia, rachunki u dentystów, itp. Nie robią sobie zdjęć. Jest to oparte na zakazie w Księdze Wyjścia (20:4), drugim z dziesięciu przykazań.

Konflikty

i

problemy

Edukacja — Amiszowie nalegają, żeby zakończyć formalną edukację po ósmej klasie, co powodowało konflikty z wieloma prawami stanowymi, które stanowią, iż dzieci otrzymują przynajmniej średnie wykształcenie. Z tego powodu Amisze emigrowali do innych stanów, takich jak Missouri, gdzie prawa te są łagodniejsze. W 1972 roku wyrok Sądu Najwyższego USA uznał prawo Amiszów do limitowania edukacji ich dzieci (wolność czasami opiera się na absurdzie — w imię „wolności religijnej” pozbawia się obywateli własnego państwa możliwości nauki).

Polio — W 1979 roku wśród Amiszów w kilku stanach wybuchła epidemia polio. Populacja Amiszów unikała dotąd szczepień. Epidemia została zatrzymana przez kampanię szczepień. Jest to ostatni znaczący wypadek epidemii tej choroby w historii USA.

Choroby genetyczne — niektóre grupy Amiszów mają limitowaną pulę genetyczną. Na przykład, Amiszowie z Lancaster County, PA — są potomkami około 200 obywateli Szwajcarii, którzy emigrowali do USA w połowie XVIII w. Ponieważ nie wchodzi w związki małżeńskie z „obcymi”, a także niewielu „obcych” dołączyło do nich, społeczność ta jest praktycznie zamkniętą pulą genową ostatnich 12 pokoleń. Powoduje to liczne choroby genetyczne.

Fragment teledysku o Amiszach — Weird Al Yankovic — *Amish Paradise*

Krzysztof Dziubała

Zajmuje się religioznawstwem.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 13-06-2002 Ostatnia zmiana: 06-09-2003)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,480) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,480>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programing Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych

serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl